

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 8 јуни 2020 година, врз основа на примена жалба од Горан Ивановски, ја донесе следната:

ОДЛУКА

ЖАЛБАТА СЕ ОТФРЛА КАКО НЕОСНОВАНА

„Истражувачката репортерска лабораторија Македонија“ (ИРЛ), со текстот насловен „(ВИДЕО) Локален шериф Љубисав Иванов Синго: Национални богатства, приватни раце“, не ги прекрши етичките и професионални стандарди.

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија, на 16 мај 2020 година, директорот на РИК Силекс, Горан Ивановски, поднесе жалба за текстот со наслов „(ВИДЕО) Локален шериф Љубисав Иванов Синго: Национални богатства, приватни раце“, објавен на 15 мај 2020 година, на Истражувачката репортерска лабораторија (ИРЛ) (www.irl.mk).

Во жалбата се наведува дека текстот содржи мешање на факти и мислење, вест и коментар, говор на омраза, неточно и нефер известување, пристрасност и неурамнотеженост во информирањето и незастапена втора страна.

Подносителот на жалбата, Горан Ивановски, смета дека се работи за непрофесионално, неетичко, субјективно и тенденциозно известување и дека во содржината се наведени навредливи и девалвирачки фрази и бројни невистини за компанијата АД Силекс и за Љубисав Иванов Синго. Тој вели дека сторијата се обидува да направи спин и лажно да претстави дека водоводот во Кратово бил приватизиран, иако, како што наведува, бил даден под концесија во согласност со сите законски прописи во државата. Ивановски забележува дека во контекст на лажното претставување на Љубисав Иванов како „посилен од правото на граѓаните на чиста вода“, медиумот користел снимки од други медиуми стари повеќе од 10 години, за кои компанијата своевременно имала испратено соодветни деманти и иницирано постапки за заштита на вистината. Подносителот на жалбата, во продолжение, за лажни, апсурдни и скандалозни ги смета тврдењата на медиумот дека жителите на Кратово по повеќе месеци во годината немале вода, како и дека стотици фамилии се иселиле поради Љубисав Иванов.

„Медиумот лажно тврди дека компаниите во сопственост на Иванов добиле „повеќе од 100 милиони евра од државни зделки и уште стотици милиони од бизнисот со ископ на руди. Ова е целосно невистинито и најостро ги демантираме ваквите наводи. Целосна невистина е и дека огромен број фирми во сопственост на Силекс АД се регистрирани на Градски Стадион ББ односно дека „оваа адреса е центар на мрежа од компании“, иако Силекс Ад и сите фирми керки на оваа компанија се регистрирани на адреса Гоце Делчев, бр 70 Кратово“, се вели во поднесената претставка.

Ивановски, меѓу другото, посочува дека од Истражувачката репортерска лабораторија (ИРЛ) при подготовката на сторијата не побарале втора страна и воопшто не биле контактирани лицата и компаниите кои се предмет на текстот и видеото. Тој наведува дека во текстот во негативен контекст била ставена и телевизијата Сител.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со Истражувачката репортерска лабораторија (ИРЛ) и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата. Медиумот не одговори на наводите на жалбата.

ОДЛУКА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **НЕОСНОВАНА** и дека нема прекршување на Кодексот на новинарите на Македонија.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ОДЛУКАТА

На седницата на 8 јуни 2020 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина. Најпрво, заклучија дека не можат и немаат право да ги утврдуваат фактите наведени во неа. Надлежност на Комисијата е единствено да ги утврдува етичките и професионалните стандарди во новинарскиот производ.

Комисијата се согласи дека содржината произлегува од јавниот интерес, зашто проблемите на граѓаните, во случајов, недостигот на вода за пиење на кратовчани и евентуалната злоупотреба на политичката моќ не смеат да бидат изземени од теми за кои јавноста треба да биде информирана. Авторот преку ретроспективен и хронолошки след на настани автентично се обидува да ги отслика предизвиците со кои се соочуваат граѓаните од една, и случувањата околу трансформацијата на јавниот водовод во водовод под концесија на компании во Кратово, од друга страна. Фокусот на содржината е високо позиционирана јавна и политичка личност, која самата по себе е легитимна новинарска цел. Оттука, Комисијата цени дека остриот и, на моменти остар јазик на авторот, сепак, е дозволен и не излегува од рамките на слобода на изразување.

Имено, во согласност со Декларацијата за слободата на политичката дебата во медиумите, политичарите, јавните функционери и јавните институции прифатиле да бидат поставени под јавна критика за нивниот домен на работа. Новинарската слобода вклучува и искажување на гледишта до степен на претерување, дури и провокација, сè со цел да поттикне јавна дебата на конкретна тема.

И покрај тоа што авторот можел, но не побарал став и од други засегнати страни во новинарскиот производ, Комисијата изгради став дека новинарот, сепак, објавил доволно релевантни податоци и согледал повеќе значајни аспекти на темата, со кои обезбедил објективна информација. Во текстот се употребени повеќе извори. Авторот веста ја базира на

документи и ставови на анонимни граѓани, користи архивски изјави и материјали, обезбедил став од Општина Кратово, ја контактирал Антикоруписката комисија, а побарал одговори и од надлежно Обвинителство и од надлежни министерства и институции, како што може да се види во следните реченици од текстот:

„Општината Кратово ни потврдува дека Градскиот водовод е под концесија на фирмата Силком од 2008 година. Претходно, од 2000 до 2008 бил под концесија на фирмата “Силекс Комуналец.”

„Надлежните министерства и институции одбија да достават одговори до ИРП под изговор дека немаат време поради КОВИД кризата, односно ќе им требало многу време да ги соберат податоците“.

„ИРП го побара предметот, но дел од архивата со години се чувала неуредно. Некои од жешките предмети за влијателни личности се комплетно исчезнати. Меѓу нив е и овој предмет.“

Според горенаведеното, Комисијата на најде доволно елементи кои упатуваат на прекршување на Кодексот на новинарите на Македонија. Се работи за обемна анализа, во која, меѓу другото, се изнесени и мислења, коментари и вредносни судови на самиот автор, што е дозволено во новинарската професија ако се оформени врз основа на веќе апсолвирани факти или информации. Вредносните судови кон политичарите изнесени во медиумите спаѓаат во слобода на говор и нападот врз таквиот вредносен суд може да се смета за форма на притисок и ограничување на слободата на говор, особено ако медиумот не задира во приватниот живот на политичарите и не користи навредлив и непримерен јазик.

Оттука, според членот 1 од Кодексот на новинарите, новинарот може да објави нешто за кое што нема доволно докази, а за кое има доволно индикатори дека е вистина, односно нешто за што постои основано сомнение. Основано сомнение подразбира презентирање аргументи, кои се разумни и кои се индикатор дека нешто е вистина, без да се има конкретен доказ за вистинитоста.

* * *

При своето одлучување, Комисијата за жалби ги зеде предвид и:

* Член 3 од Декларацијата за слобода на политичката расправа во медиумите (Комитет на министрите на 872 состанок од 12.12.2014), каде се вели дека:

„Одлучувајќи да апелираат на довербата на јавноста, политичките личности прифатиле да бидат предмет на јавна политичка расправа, па со тоа подлежат на постојан јавен надзор и потенцијално жестока и силна јавна критика преку медиумите во однос на начинот на кој ја извршувале или ја извршуваат својата функција“.

* Пресудата на Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП) во случајот Lingens Vs Austria 1986.

„Границите на прифатлива критика се пошироки во однос на политичарите како такви, отколку во однос на приватните лица. За разлика од приватните лица, политичарите неизбежно и свесно се изложуваат на остро испитување на секој нивни збор и дело, како од страна на новинарите, така и од страна на пошироката јавност и, според тоа, мора да покажат поголем степен на толеранција.“

* Пресудата на ЕСЧП во случајот Dichand and oth. Vs Austria 2002, според која, Судот прифати дека дури и многу остри зборови не ја поместуваат критиката надвор од границите на заштитата од член 10. Така, Судот го смета следново:

"Член 10 ја штити не само суштината на идеите и на информациите што се искажани туку и формата во која тие се пренесени. Слободата на новинарите, исто така, вклучува и можно движење до степен на претерување, па дури и провокација."

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Мери Јордановска, Теофил Блажевски, Лилјана Пецова – Илиеска и Ердем Ахмет.

Се обврзува Истражувачката репортерска лабораторија Македонија (www.irl.mk), во согласност со членот 18 од Деловникот за работа на Комисијата за жалби, да ја објави оваа одлука.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

